

Roddelen is een goede zaak!

bron 1 – ‘Schaam je niet: roddelen is gezond!’

(1) *Roddelen over een collega. Gemeen, vindt de een. Maar Rinus Feddes snapt het wel. De promovendus aan de Universiteit voor Humanistiek breekt een lans voor de roddelaar, die het soms gewoon nodig heeft om een ander iets in het oor te fluisteren.*

5 (2) (...) Twaalf jaar heeft hij aan zijn proefschrift gewerkt. Aan de Hogeschool Rotterdam waar hij lesgeeft, ontwikkelde hij meerdere vakken over roddelen en informele communicatie. Door de jaren heen vroeg Feddes aan honderden studenten om hun beste roddelverhalen met hem te delen voor zijn proefschrift. De verhalen hielpen hem een heel eigen visie op roddelen te
10 formuleren.

(3) “Als ik studenten vertel dat ik geloof in constructief roddelen, zijn ze meestal eerst verontwaardigd. Roddelen associëren ze met iets negatiefs. Maar ik maak een duidelijk onderscheid tussen roddelen en pesten. Pesten is gericht op het bewust kwaad doen van de ander, terwijl roddelen meer gericht
15 is op het in vertrouwen uiten van je onderbuikgevoelens.”

(4) Emotioneel ontladen wordt dat in de roddelliteratuur genoemd. “Maar ook het aangaan van sociale binding is een belangrijke functie van roddelen. Ik vroeg de studenten hun roddels te clusteren: wie roddelt er over wie? Dan bleek altijd dat bepaalde groepen over andere groepen roddelen. De warme
20 kant van een familie over de koude kant of de jongeren over de ouderen. Roddelen blijkt dus een bindmiddel.”

(5) Vocaal vlooien noemt Feddes het graag. “Apen besteden een kwart van hun tijd aan het vlooien van elkaar en echt niet alleen omdat ze zoveel jeuk hebben. Als twee apen elkaar vlooien, laten ze andere in de groep zien: wij
25 hebben een bondje. Bij mensen gaat dat net zo. Als je een roddel aan iemand vertelt, kom je vaak dicht bij iemand, of je fluistert zelfs in zijn oor. Je deelt je verhaal alleen met diegene. Bij wie je wilt horen, bepaalt met wie je roddelt.”

(6) Zo ontstaan sociale betrekkingen tussen mensen, buiten de officiële verhoudingen om. Die informele verhoudingen zijn belangrijk, vindt Feddes,
30 want je kunt nu eenmaal niet altijd alles recht in iemands gezicht zeggen. “Als jij vindt dat je baas zijn vrouw hufferig behandelt, zul je hem dat niet snel zeggen, omdat hij een machtspositie heeft. Dus dan vertel je het aan een collega, want je moet toch ergens heen met je gevoel.” (...)

(7) Kritiek geven en ontvangen zijn dingen die Feddes leerzaam vindt aan
35 roddelen. “Door met je onderbuikgevoelens naar buiten te treden, kun je jouw mening toetsen aan die van de ander. Als je je vrouw vertelt dat je vindt dat de buurman zo’n harde stem heeft, zegt zij misschien wel dat je je aanstelt. Je kunt leren van die tegenspraak, het kan je helpen je eigen kaders te vormen en te bepalen wat jij belangrijk vindt, maar dan moet je wel het lef hebben
40 ermee naar buiten te treden.”

naar: Anne Wijn, uit: Trouw, 8 mei 2018

Anne Wijn is journalist en schrijver.

bron 2 – Waarom roddelen vrouwen?

Reactie 1 (anonieme gebruiker)

De monotonie van het dagelijks leven wordt onderbroken met aangedikte en spannende verhalen of verzinselfs. Het geeft roddelaars een opwindend gevoel en ze hopen er succes mee te hebben (ook al is het maar 5 minuten). Roddelen is dan een tijdverdrijf aan de telefoon, voor of na een vergadering, in de trein of op dode momenten van de dag.

Reactie 2 (anonieme gebruiker)

Roddelen is niet hetzelfde als lasteren. Roddelen doen mensen om hun plaats in de pikorde van een groep te bepalen en mannen doen het dus ook, al zijn vrouwen er denk ik wel meer mee bezig.

uit: startpagina.nl/v/gezondheid/vraag/

Startpagina GoeieVraag is een vraag-en-antwoordplatform en heeft als doel het uitwisselen van kennis. Dat gebeurt door het stellen van vragen en het geven van antwoorden door de gebruikers ervan. Moderators van GoeieVraag beoordelen alle ingezonden meldingen.

bron 3 – Roddelen is nuttig (maar hou het stil)

(...) Er is een goede reden waarom we over anderen praten, zelfs als de gesprekken op zich niet zo boeiend zijn. Het is een hulpmiddel om onze sociale wereld te begrijpen: horen vertellen over goed en slecht gedrag helpt ons te bepalen hoe we “volgens de norm” kunnen handelen. Daarnaast versterkt roddelen de band tussen gesprekspartners, aangezien roddels meestal worden uitgewisseld tussen mensen die met elkaar op goede voet staan – en door de uitwisseling van die roddels nog intiemer worden. Ook is roddelen een uitstekende manier om berichten te verspreiden. Volgens evolutionair psycholoog Robin Dunbar zijn roddels een manier om waardevolle informatie in een groot netwerk te verspreiden – een groter netwerk dan we zelf helemaal in de gaten kunnen houden. Denk bijvoorbeeld aan de celebrity's met wie we bekend zijn, maar die we zeker niet zelf kennen.

naar: Else Boer

uit: De Standaard, 17 november 2022

Else Boer is publicist, schrijver en docent Nederlands. De Standaard is een Vlaams dagblad.

bron 4 – Waarom roddelen zo goed is

(1) (...) Sociologen achter het onderzoek *The virtues of gossip: Reputational information sharing as prosocial behavior*¹⁾ ondervonden dat roddelen regelmatig beschermend werkt doordat we informatie over slecht gedrag van anderen delen en zo onze medemens waarschuwen voor dwazen. *If you tell*
5 *people that this person is a selfish jerk, people learn to avoid the exploitive*
*jerk,*²⁾ vertelt coauteur Matthew Feinberg aan *The New York Times*.

(2) Roddelen is bovendien gezond. Robb Willer, nog zo'n slimme *The virtues of gossip*-auteur, bemerkte tijdens zijn onderzoek dat de hartslag van zijn proefpersonen aanzienlijk steeg na het zien van iets wat niet door de beugel
10 kon. Mochten ze erover roddelen, dan daalde hij weer. *Quest Psychologie* schreef een interessant stuk over de voordelen van roddelen.

(3) (...) Naar het schijnt, maak je met een beetje geroddel (goede) vrienden. "Roddels maken de verhoudingen op de werkvloer duidelijk en zorgen voor hechte banden, zelfs vriendschappen", schrijft *Quest Psychologie*.

naar: redactie Cultuur & Reizen, 26 september 2017

uit: harpersbazaar.com

Harper's Bazaar is een modetijdschrift dat aandacht besteedt aan onder andere stijl, beauty, carrière, cultuur en reizen.

noot 1 vertaling: *De kracht van roddelen: informatie delen over reputaties als prosociaal gedrag*

noot 2 vertaling: "Als je mensen vertelt dat deze persoon een zelfzuchtige kwal is, leren mensen deze uitbouter te vermijden."

Roddelen is een goede zaak!

Je docent Nederlands organiseert een debat over de stelling: 'Roddelen is een goede zaak!', waarin je voorstander van deze stelling bent. Omdat je je standpunt met overtuigende argumenten wilt verdedigen, heb je vier bronnen over roddelen geselecteerd.

Als eerste stap in je voorbereiding verdiep je je in de gedachtegang van bron 1. Vervolgens neem je de andere drie bronnen door: je bepaalt de bruikbaarheid van de bronnen, en brengt overeenkomsten en verschillen in argumentatie tussen de bronnen in kaart.

Lees bron 1.

Je signaleert dat in alinea 5 van bron 1 roddelen wordt vergeleken met het vlooien van apen.

- 2p **20** Noem drie kenmerken van roddelen die in alinea 5 met deze vergelijking worden benadrukt.

"Kritiek geven en ontvangen zijn dingen die Feddes leerzaam vindt aan roddelen." (regels 34-35, bron 1)

- 1p **21** Welke uitspraak vat Feddes' opvatting over de leerzaamheid van roddelen het best samen, gelet op alinea 7 van bron 1?
Door kritiek te geven en te ontvangen leer je vooral
- A** kritiek van anderen effectief te pareren.
 - B** meer op eigen intuïtieve gevoelens te vertrouwen.
 - C** open te staan voor de inzichten van anderen.
 - D** scherper te kijken naar je eigen opvattingen.

Je wilt in het debat een gevarieerde woordkeuze gebruiken en zoekt in bron 1 naar synoniemen voor 'positief roddelen'.

- 1p **22** Citeer twee woordgroepen uit bron 1 die als een synoniem hiervoor kunnen worden beschouwd.

Je stelt vast dat in bron 1 drie voordelen van roddelen centraal staan.

- 3p **23** Noem deze drie voordelen. Nummer de voordelen.

Lees bron 2.

Bij nadere beschouwing vind je de reacties in bron 2 onvoldoende betrouwbaar en relevant om in je debatvoorbereiding mee te nemen.

- 2p 24 Geef drie redenen waarom je over de *betrouwbaarheid* van **reactie 2** in bron 2 kunt twijfelen. Laat hierbij de stijl en de vindplaats van bron 2 buiten beschouwing.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

- 1p 25 Geef aan waarom je over de *inhoudelijke relevantie* van **beide reacties** in bron 2 voor je debatbijdrage kunt twijfelen. Laat hierbij overwegingen vanuit de betrouwbaarheid van bron 2 buiten beschouwing.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

Lees bron 3 en 4.

In bron 3 staan achtereenvolgens drie voordelen van roddelen centraal die ook worden genoemd in bron 1 of bron 4.

- 3p 26 Citeer per voordeel een zinsgedeelte uit bron 3 en een zinsgedeelte uit bron 1 of bron 4 waaruit deze overeenkomst blijkt. Neem de nummers uit onderstaande tabel over en zet daarachter je antwoord. Ga daarbij uit van de volgorde van de voordelen zoals genoemd in bron 3.

voordeel in bron 3	overeenkomstig voordeel in bron 1 of bron 4
1a (zinsgedeelte uit bron 3)	1b (zinsgedeelte uit bron 1)
2a “versterkt roddelen de band tussen gesprekspartners” (regel 5, bron 3)	2b (zinsgedeelte uit bron 4)
3a (zinsgedeelte uit bron 3)	3b (zinsgedeelte uit bron 4)

Bron 3 bevat een voordeel van roddelen dat helemaal niet aan de orde is geweest in bron 1.

- 1p 27 Citeer de zin uit bron 3 die dit nieuwe voordeel bevat.

Je leest in alinea 2 van bron 4 over een onderzoek van Robb Willer. Door de manier waarop de resultaten van dit onderzoek in deze alinea worden besproken, vind je dat er sprake is van een drogreden.

- 1p 28 Welke drogreden is dat?
- A een cirkelredenering
 - B een onjuist beroep op autoriteit
 - C een onjuist beroep op een oorzaak-gevolgschema
 - D een onjuist beroep op een vergelijkingsschema
 - E een ontduiking van de bewijslast

Als laatste stap in je debatvoorbereiding besluit je de argumentatie die je afleidt uit bron 1 tot en met 4, onder te brengen in vijf thema's:

- a fysieke gezondheid
- b ontspanning
- c massacommunicatie
- d sociologie
- e zelfreflectie

3p 29 Geef voor elke bron aan welk thema of welke thema's in de argumentatie van de bron centraal staan. Neem de nummers van (de reacties in) de bronnen uit de tabel over en zet daarachter de letter(s) van het juiste thema.

bron(nen)	thema('s)
bron 1	thema's ... en ...
bron 2, reactie 1	thema ...
bron 2, reactie 2	thema ...
bron 3	thema's ... en ... en ...
bron 4	thema's ... en ...

Je vergelijkt de argumentatie in bron 1 tot en met 4 met de argumentatie van een klasgenoot die ook als voorstander voor roddelen in het debat optreedt, om te bekijken of je belangrijke argumenten over het hoofd hebt gezien.

3p 30 Hieronder volgen zes argumenten van je klasgenoot. Geef voor elk argument aan of het wel of niet wordt genoemd in bron 1 tot en met 4. Neem de nummers van de argumenten over en zet daarachter *wel* of *niet*.

- 1 Door te roddelen bouw je meer zelfrespect op.
- 2 Door te roddelen kun je je persoonlijke ongenoegen over iets uiten.
- 3 Door te roddelen kun je onderling kritisch elkaars meningen toetsen.
- 4 Door te roddelen kun je vaste machtsverhoudingen doorbreken.
- 5 Door te roddelen leer je effectief te reageren op onverwachte gebeurtenissen.
- 6 Door te roddelen word je minder egoïstisch.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.